

Lördagen den 15 Maj 1869.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Justerades tre protokollsutdrag för den 14 dennes.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 102 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill att Riksdagen beslutar:

1:o att uppdraga åt fullmäktige i Riksgälds-kontoret att, till godtgörande af de vid innevarande riksdag beviljade anslag till Statens jernvägsbyggnader, äfvensom för beredande af tillgång till framtida jernvägsanläggningar, mot fonderade statsobligationer å ett sammanräknadt nominelt belopp, motsvarande tretio millioner R:dr, utställda i Svenskt mynt samt löpande med $4\frac{1}{2}$ procents ränta, som halfårsvis förfaller, upptaga ett lån att återbetalas genom årlig amortering under loppet af högst 40 år; af hvilka obligationer icke mer, än en sjettedel, eller för nominelt värde af fem millioner R:dr, må intill slutet af år 1870 föryttras, till det pris fullmäktige ega att bestämma; hvaremot återstående obligationsbeloppet skall till Riksdagens disposition reserveras; egande fullmäktige i öfrigt vid denna upplåning tillvägagå på det sätt, de finna lämpligast och med det allmännas fördel mest öfverensstämmande; och att i afseende på detta lån måtte föreskrifvas:

a) att, till ränteliqvider och kapitalskuldens amortering, å Riksgälds-kontoret anvisas ett årligt anslag, motsvarande det belopp, som hvarje år erfordras för sagda liquiders och amorterings verkställighet; börande detta anslag, till dess hela skulden blifvit i stadgad ordning betald, årligen utaf Riksgälds-kontorets medel afsättas, hvarvid dock iakttages, att anslaget icke må öfverstiga hvad som motsvarar ränte- och amorteringsbeloppet för de försålda obligationerna;

b) att de uti nästförestående punkt omförmälda ränte- och amorteringsanslag skola ingå till en särskildt redovisad liquidations- och amortissementsfond, hvars behållning skall för det med dessa medel

afsedda ändamål oförtryckt tillhandahållas och användas, så att ränteliquiderna vid derför bestämda terminer varda ovilkorligen fullgjorda och skuldens betalning i föreskrifven ordning verkställd, samt att de till liquidations- och amortisementsfonden influtna medel böra, så vidt ske kan och denna fond åliggande liquider medgifva, städse på säkert och ändamålsenligt sätt göras fruktbärande;

c) att de beslut och stadganden, som af Riksdagen meddelas rörande ifrågavarande upplåning, skola underställas Kongl. Maj:ts nädiga fastställelse, med underdånig anhållan att Kongl. Maj:t täcktes å lånet meddela sin garanti; samt

2:o) att, derest fullmäktige skulle finna omständigheterna vara sådana, att lån i enlighet med 1:sta punkten icke kan erhållas på vilkor, som fullmäktige finna antagliga, fullmäktige må ega upplåna ett belopp motsvarande högst fem millioner R:dr, mot obligationer, lydande å Svenskt mynt, ställda till innehafvaren att återbetalas å bestämda tider, hvilka uti obligationerna böra angifvas, ej kortare än fem år, och ej längre än tio år från obligationernas utgifningsdag; och må fullmäktige bestämma obligationernas räntefot och valörer samt bevilja den kapitalrabatt, som af omständigheterna möjligen påkallas; röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att fullmäktige i Riksgäldskontoret må ega upplåna ett belopp, motsvarande högst fyra millioner R:dr mot obligationer, lydande å Svenskt mynt, ställda till innehafvaren att återbetalas å bestämda tider, hvilka uti obligationerna böra angifvas, ej kortare än fem år och ej längre än tio år från obligationernas utgifningsdag; och må fullmäktige bestämma obligationernas räntefot och valörer samt bevilja den kapitalrabatt, som af omständigheterna möjligen påkallas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 51;
Nej — 31.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag N:o 351, som upplästes och hvaraf inhemtades att omröstningen derstädes utfallit med 21 ja och 103 nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 72 ja och 134 nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 14 dennes bordlagda Memorial N:o 101, angående den nya Riksstaten.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 92, med ny Riksstat.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag N:o 43 till § i Riksdagsbeslutet, angående statsbristsummans fyllande.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens Herrar Ledamöter afgingo kl. nära 12 till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af Kontraktsprosten, Kommendören af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-orden Gustaf Wilhelm Gumælius, och efter slutad gudstjenst till Rikssalen, hvarest, sedan Herrar Talmän till Hans Maj:t Konungen framfört Kamrarnes underdåniga välönskningar samt Riksdagsbeslutet blifvit uppläst af Chefen för Kongl. Civil-departementet, Herr Statsrådet Adlercreutz, Hans Maj:t Konungen med ett tal afslutade Riksdagen och hemförlofvade Kamrarne.

Sedan Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens Herrar ledamöter härefter återgått till Kammarens samlingssal och intagit sina platser, anmälte sig och yttrade

Herr vice Talmannen: Mine Herrar! Jag tror mig gå Edra gemensamma önskningar till mötes, då jag vördsamt hemställer, att det tal, hvarmed Kammarens Talman vid Riksdagens afslutande i dag framburit Kammarens undersåtliga vördnad till Konungen, måtte blifva uppläst för att genom dess intagande i protokollet blifva för framtiden förvaradt.

Sedan Kammarerna, uppå gjord proposition, härtill lemnat bifall, uppläste Herr Grefven och Talmannen det ifrågavarande talet, hvilket lydte sålunda:

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Under känslan af sann tillgifvenhet och vördnad anhåller Första Kammarerna, att inför Eders Kongl. Maj:t få framföra uttrycken af de uppriktigaste välönskningar.

Genom den nu afslutade Riksdagen hafva flera frågor af stor betydelse blifvit afgjorda eller förberedda. Så har den länge omtvistade frågan angående grundskatternas omföring till penningar vunnit sin lösning genom Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts förslag i detta ämne. Till lindrande af den nöd, som i följd af sistlidet års missväxt hårdt drabbat flera delar af riket, hafva betydliga anslag

blifvit af Riksdagen beviljade dels såsom direkt understöd, och dels genom befordrande af allmänna arbeten. Långe har behovet af en revision af Riksakten varit insedt, och, sedan Eders Kongl. Maj:t derom nu aflåtit nådig Proposition, är förslaget både hos Sveriges Riksdag och Norges Storting hvilande till framtida slutligt afgörande. Det förslag till landtförsvarets ordnande, hvilket Eders Kongl. Maj:t låtit utarbета och delvis till Riksdagen föreslagit, har icke af densamma ansetts kunna i de föreslagna delarne nu antagas; men åsigtarna uti denna stora och för fäderneslandets sjelfständighet så viktiga fråga hafva dock genom förslaget behandling vunnit i utveckling och såmedelst är derigenom ett närmande beredt till den slutliga lösningen. Grunder för en ny lagstiftning angående den allmänna fattigvården äro af Riksdagen uppgjorda och Eders Kongl. Maj:t underställde, åsyftande att, genom inskränkande af rättigheten till fattigvård, borttaga de för sjelfverksamheten förlamande verkningarna af denna rättighet.

Hvarje tid har sina bekymmer, och vårt land har under de förra åren deraf erhållit sin dryga del. Dessa bekymmer hafva dock omvexlat med mången anledning till glädje och förtröstan; och högt bland sådana anledningar stå den orubbliga tillgifvenhet och det fasta förtroende, som i Svea land ömsesidigt förena Konung och folk. Manad derföre af både känsla och öfvertygelse ser Första Kammaren en fröjdefest äfven för folket uti den för Eders Maj:ts fadershjärta så betydelsefulla dag, då förmälningen nu snart kommer att firas emellan Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Lovisa och Hans Kongl. Höghet Kronprinsen af Danmark. Och djupt i hvarje Svenskt hjerta bor den varmaste önskan, att framtiden måtte förlåna dessa höga makar all den oafbrutna sällhet, som trenne folks lyckönskande välsignelser nu förebåda.

Lifvad af sådana känslor och med en uppriktig bön till den Högste om lycka och välsignelse för Konung och Konungahus, anhåller Första Kammaren att i Eders Kongl. Maj:ts nåd och ynnest fortfarande få vara innesluten.

Herr Grefven och Talmannen uppstod och yttrade:

Mine Herrar!

Innan våra gemensamma arbeten nu åter afslutas, anhåller jag att till Kammaren få frambara uttrycken af min djupa tacksamhet för den vänskap och välvilja, hvarmed jag här blifvit omfattad, och hvare det är min liffigaste önskan, likasom min vörndadsfulla anhållan att fortfarande få vara innesluten.

Då Grundlagen delade Riksdagen i tvänne Kamrar, kan ändamålet dermed lika litet hafva varit, att bilda två fiendtliga, hvarandra misstroget bevakande magter, som att göra den ena allenast till ett återljud af den andra. Dessa Kamrar äro båda folkvalda; de äro tvänne bröder med skiljaktiga egenskaper för att desto bättre

kunna ömsesidigt understödja hvarandra uti enigt, men å båda sidor sjelfständigt arbete till fäderneslandets sanna väl. Under den treåriga lagstiftningsperiod, som nu afslutas, den första under vår nya Riksdags-ordning, hafva dessa åsigter vunnit löftesrik tillämpning. Vårt land, fattigt i så många afseenden, eger dock en skatt af långt högre värde än söderns mest lysande rikedomar — lagbunden frihet. Denna frihet, det bästa arvet från våra fäder, måtte den allt mera befastad fortfarande betrygga vårt lands framtid. Mätte Gud bevara Konung och fädernesland.

Härå svarade Friherre Sprengtporten:

Herr Grefve och Talman!

Det är nu för tredje gången efter införandet af vårt nya stats-skick, som Herr Grefven och Talmannen hemförlofvar oss från våra afslutade arbeten, och detta, vid hvarje tillfälle, med ökade anspråk på Kammarens tacksamhet, tillgitvenhet och högaktning.

Af Första Kammaren anmodad, att till Herr Grefven och Talmannen framföra dessa tänkesätt, behöfver jag icke uppehålla mig vid de många och rättmätiga anledningarne till desamma; enär dessa afspegla sig i hvarje länk af våra treåriga förhandlingar.

Det är så afsedt, att våra årliga riksdagsarbeten böra gå till hvila vid samma tidpunkt då, inom våra bygder, naturen uppvaknar till nytt lif. Uppbrottets stund är sålunda nära för handen och vi helsa den med glädje, på samma gång som vi trygga oss vid den förhoppningen, att efter någon tid återfinna vår vördade Talman på den plats, som han med så odeladt bifall innehar, och att under tiden, när som fjerran, i dess vänskap och hägkomst varda bibehållna.

Kammarens Herrar Ledamöter åtskiljdes klockan nära 3 eftermiddagen.

In fidem

O. Brakel.

Tillägg.

(Pag. 110.)

Friherre Nordenfalk: Då dessa jernvägsfrågor äro å bane, hör man ofta emot dem, som med någon värma förfäktat en ny anläggning, rigtas den anmärkning, att det är ett ort-intresse som söker

göra sig gällande. Det är dock ganska naturligt, att representanterne från den trakt, frågan rörer, skola för densamma hysa ett lifligt intresse, likasom de väl böra i ett sådant fall vara företrädesvis sakkunnige; och det är väl hvars och ens skyldighet att inom Kammarren yttra sig först och främst i sådana ämnen som man noga känner och förstår. För min del respekterar jag visserligen de skäl, som blifvit framställda af Herr Leyonancker, hvilken är en i dylika ärender så förfaren man; men då man vet att förhållandena i sydöstra delen af landet äro sådana, att man måste frukta det blifva ett nödtvång att tillgripa det lilla kreditivet, så tror jag man icke bör tveka att gifva sin röst till det nu ifrågasatta företaget, hvaregenom denna olägenhet kan undvikas, och hvilket företag man ju i alla fall måste inom kort tid gripa sig an med. Icke heller kan jag finna, att den bandel, som nu i sista stund blifvit föreslagen till utförande, eller Tenhultsvägen, kan på något sätt mäta sig i vikt med den östra stambanan, eller att från detta nya förslag kan hemtas något motiv för att vägra anslag till den sistnämnda. Jag får alltså förena mig i det af Herr Wallenberg framställda yrkande.

(Pag. 131.)

Herr Leyonancker: Sedan numera båda Kamrarna, som jag tror på goda grunder, afslagit Grefve Sparres alltför omfattande förslag till ett nytt system för våra jernvägsbyggnader, tror jag det dock vara nödvändigt, att Riksdagen vidtager någon åtgärd i den riktning att befordra jernbanors anläggande genom enskilda bolag. Hvar och en måste nemligen inse, att de banor, som hittills af Staten blifvit anlagda eller beslutade, äfven i förening med dem som anses komma att framdeles för allmän räkning byggas, ingalunda äro eller blifva tillräckliga för att motsvara behovet af lättade kommunikationer i vårt vidsträckta land. Men om man sålunda afser att få en del af behovet påkallade jernbanor utförda genom enskild försorg, så är det dock både önskligt och nödvändigt, att i dessa anläggningar må finnas något system och sammanhang, och att, när de enskilda bolagen framställa anspråk på understöd från Statens sida, Riksdagen ej må blifva öfverhopad med alltför omogna förslag. Jag anser därför det af Utskottet framställda förslag, som åsyfta en fullständigare utredning i detta afseende, vara riktigt, och en sådan utredning kan ej ske annat än genom Regeringens försorg.

I afseende å formen för det understöd, som kan komma att framdeles tilläggas enskilda jernvägsföretag, tror jag äfven att Utskottet träffat det rätta, då Utskottet företrädesvis omnämnt direkta anslag intill en fjerdedel af anläggningskostnaden. Den af Staten hittills följda metod, att sjelf upplåna penningar, som sedan mot en lindrigare ränta lemnas såsom låne-understöd för enskilda jernvägsföretag, tvingar bolagen att redan under de första åren, innan deras affär ännu hunnit komma riktigt i gång, årligen göra ganska stora utbetalningar i och för räntor och amortering å statslånen, utgifter, hvilka bolagen endast med största svårighet kunna bära. Genom att understödet lemnas under form af ett direkt anslag, svarande mot en

viss del af anläggningskostnaden, undvikas dessa olägenheter, och ett enskildt bolag kan då med större trygghet företaga sig en dylik anläggning. — En annan ofta ifrågasatt form för understöd i dylika fall är, att Staten skulle för något visst antal år garantera det bolag, som utför anläggningen, en viss ränta på det för ändamålet använda kapitalet. Denna form har det emot sig, att dels måste Staten i sådant fall blanda sig i en enskild affär för att kontrollera till hvad belopp anläggningskostnaden uppgått och huru stor den årliga nettobehållningen är, dels inträffar det lätt, att det enskilda bolaget, när en viss ränta på dess kapital i alla fall är garanterad, bygger sin bana på ett långt kostsammare sätt än eljest hade blifvit fallet. — I afseende å Frövi—Falubanan, för hvilken understöd här blifvit begärdt, instämmer jag med Grefve af Ugglas. Denna bana är ännu ej fullständigt undersökt, och kostnadsförslaget för densamma är lika högt, som om det vore fråga om att den skulle byggas af Staten på samma sätt som stambanorna. Jag är öfvertygad att kostnaden kan betydligt reduceras, och det är af största vikt, att de enskilda banorna ej måtte blifva för dyra: de behöfva ingalunda utföras på samma sätt som en stor statsbana.

På dessa grunder tror jag att Utskottets förslag om åstadkommande af en utredning rörande ifrågasatta enskilda jernvägsanläggningar bör bifallas. De för ändamålet tillstyrkta 25,000 R:dr äro icke afsedda att betäcka kostnaden för nya undersökningar, utan blott för kontrollerandet af redan förut gjorda och för samlandet och ordnandet af befintliga uppgifter. — Jag vill slutligen meddela, att Andra Kammaren redan bifallit denna punkt, och anhåller att denna Kammare äfven måtte göra sammaledes.